

- **DOMATESİN GÜBRELENMESİ**

- **Domatesin Ekonomideki Yeri**

-
- Meyvesi yenen sebzeler grubunda yer alan domatesin 1994 yılı üretimi 6350000 ton'dur (DİE, 1994) Ekiliş alanı açısından domates tarla yetiştiriciliğinde kavun ve karpuzdan sonra ikinci sırayı almaktadır. Örtü altı yetiştiriciliğinde ise seraların % 50'sinden fazlasında domates yetiştirilmektedir. Açıkta yetiştiricilik yanında özellikle Akdeniz ve Ege sahil şeridinde örtü altı yetiştiriciliği yaygındır. Seralarda en önemli ürün domatestir. Açıkta yetiştiricilik ise sofralık ve salçalık olmak üzere daha çok iç ege illerinde yapılmaktadır. Buradan da anlaşılacağı gibi domates, sofralık ve sanayi (salça, turşu vb.) olmak üzere iki amaç için yetiştirilmektedir. Seralarda domates üretimi daha çok sofralık olarak yetiştirilmektedir.

-
- **Domatesin İnsan Beslenmesindeki Yeri**

-
- Domates suyu, salçası ve turşusu ile en önemli bir sebze çeşididir. İçerdiği vitamin ve mineral maddeler de oldukça fazladır. Taze olarak 100 g olgun domatesin içerdiği vitamin ve mineral maddeler Çizelge 'de verilmiştir. Olgunlaşmamış domatesler SOLANİN denilen zehirli bir madde içerirler, bu madde baş ağrısı ve sersemliğe neden olur.

- **Gübreleme**

-

- Her ürün döneminden önce toprak tahlili yaptırmalıdır. Tahlil sonuçlarına göre verilecek gübreler ve ihtiyaç varsa kireç toprak yüzeyine yeknesak bir şekilde dağıtılır toprak işenerek üst 20-25 cm'lik kısımda toprak ile gübrenin karışması sağlanır. Genellikle topraklarda Bor noksanlığı görülmektedir. Bunu önlemek için dekara 150-200 g % 11'lik Boraks verilmelidir. Kullanılan gübrelerin de toprakta tuzlulaşma yaratacağı akıldan çıkarılmamalıdır ve ihtiyaç oranında gübre kullanılmalıdır. Toprakta tuzlulaşmayı azaltmak için tuz etkisi az olan gübreler kullanılmalıdır. Tuz etkisi az olan gübreler aşağıda verilmiştir.

- Tuz etkisi az olan gübreler;

- 1. Kalsiyum nitrat, 15.5-0-0

- 2. Potasyum nitrat, 13-0-44

- 3. Triple süperfosfat (TSP), 0-46-0

- 4. Diamonyumfosfat (DAP), 18-46-0

- 5. Potasyum sülfat, 0-0-48

- 6. Potasyum magnezyum sülfat, 0-0-22-11Mg

- Seralarda taban gübrelmesi olarak dekara 8-10 ton çiftlik gübresi, 30 kg azot, 35 kg fosfor ve 75 kg potasyum vermek gerekir. Bu besinler amonyum nitrat, kalsiyum nitrat, potasyum nitrat ve potasyum sülfattan verilebilir. Bunlar sürümden önce toprağa verilir ve sürümle birlikte toprağa karışması sağlanır.

-

- **Dikim**

-
- Bitkiler 90-100 cm sıra üstü ve 40-50 cm sıra arası mesafe olacak şekilde dikilir. Böylece aşağı yukarı her bitki 3-4 m² yetiştirme alanına sahip olur. Sıralar seranın uzun kenarı yönünde kurulur. Sıra boyunca 20 cm genişliğinde ve 10 cm derinliğinde karıklar oluşturulur. Fideler tüplü bir şekilde tüpün en üst kısmı 2 cm toprağın altında kalacak şekilde bu karıklara dikim yapılır ve hemen fazlaca fosfor ve orta düzeyde azot ve potasyum içeren can suyu verilir.

-

- **Üst gübrelemesi**

-
- Dikimden 3-4 hafta sonra başlayarak 2-3 hafta aralıklarla bitkilere üst gübrelemesi yapılır. Her üst gübrelemesinde dekara 1 kg N, 1.5 kg K₂O verilmelidir. Üst gübrelemesine son salkımdaki meyveler fındık iriliğine ulaşınca kadar devam edilmelidir. Gübreler serpmeye şeklinde kullanılıyorsa, gübrelemeden hemen sonra sulanarak gübrenin kök derinliğine ulaşması sağlanır. Dekara 1 kg N ve 1.5 kg K₂O verebilmek için aşağıdaki karışımlardan biri kullanılabilir.
- 1. 3 kg Kalsiyum nitrat + 2 kg Potasyum nitrat veya
- 2. 4.25 kg Kalsiyum nitrat + 2 kg potasyum nitrat
- Bu miktar gübre ikiye bölünerek her hafta gübreleme yapılabileceği gibi eğer damla sulama sistemi kullanılıyorsa bu gübreler damla sulama sistemine karıştırılarak ta gübreleme yapılabilir. Üst gübrelemesi istenirse aşağıdaki şekilde de yapılabilir.
- İlk 5 hafta= Dekara 1 kg 20-20-20 gübresi her hafta
- İkinci 5 hafta= Dekara 1 kg 20-20-20 + 0.5 kg potasyum nitrat her hafta
- Hasat sonuna kadar= 1 kg 20-20-20 + 1 kg potasyum nitrat her hafta uygulamak suretiyle de üst gübrelemesi yapılabilir. Bu ilkbahar yetiştiriciliği için tavsiye edilen gübre miktarlarıdır. Sonbahar yetiştiriciliğinde bu miktarların yarısı kullanılmalıdır.
- Üst gübreleme sayısı ve sıklığı güneş ışığına, yaprakların rengine, gövdenin kalınlığına, meyve yüküne ve yaprak analizi sonuçlarına göre değişir. Dikimden 4 hafta sonra yaprak analizi yaptırılarak bitkinin normal beslenip beslenmediği hakkında fikir edinilebilir. Değişik dönemlerde domates bitkisi yapraklarında bulunması gereken besin maddesinin sınır değerleri Çizelge 'de verilmiştir.